

РОЗДІЛ V

Наукові пошуки майбутніх соціологів

УДК 316.614.5:070:304 (477)

Світлана Ветрова,
Юлія Штогун

Тематична структура й спрямованість відображення сім'ї в українській пресі (на прикладі газет «Сім'я і дім» та «Вісник + К»)

На основі аналізу періодичної преси (газети «Сім'я і дім» та «Вісник + К») за жовтень – грудень 2015 р. виявлено пріоритетну проблематику в межах визначених авторами тематичних блоків щодо образу сім'ї. Здійснено систематизацію головних категорій аналізу для формалізованого контент-аналітичного дослідження образу сім'ї в пресі.

Виявлено дві тенденції у висвітленні сімейних історій: акценти на сімейних історіях із життя відомих людей чи на родинних історіях звичайних українських сімей, що переплітаються з історією країни.

Авторами запропоновано тематичний блок, що стосується дисфункціональних сімей, вивчати на ґрунті традиційного аналізу документів.

Ключові слова: сім'я як соціальний інститут, сім'я як соціальна група, розвідувальне дослідження, основні тематичні блоки щодо сім'ї, сімейні історії, дисфункціональна сім'я.

Постановка наукової проблеми та її значення. Наукові здобутки в царині соціологічних досліджень сім'ї, зазвичай, адресовані вузькому колу фахівців: учених, практичних політиків, експертів. Кожна людина формує свій образ сім'ї, і джерелами інформації для неї постають не стільки результати наукових досліджень, скільки досвід батьківської сім'ї, родинного й дружнього оточення, образ сім'ї, що поданий у засобах масової інформації – важливих трансляторах повідомлень і чинниках формування суспільної свідомості в царині сім'ї. У те, як вона змінилася сьогодні, значний внесок зроблено засобами масової комунікації, які також зазнають змін: «Образ сім'ї, який пропагується в ЗМІ, багато в чому визначає актуальні моделі сімейної поведінки, бере активну участь у формуванні такого складного феномену, як мода, створює типізовані образи-еталони сім'ї, які згодом супроводжують людину все її життя, роблячи значний вплив на її світосприйняття. За допомогою ідентифікації та проєкції людина несвідомо наслідує образи сім'ї, які рекламують ЗМІ» [5, с. 93]. Аналіз образу сім'ї, що поданий у засобах масової інформації, дає підставу виявити стан суспільної свідомості: ствердження в ній норм і цінностей щодо призначення й функцій сім'ї, акценти на проблемах сім'ї, які турбують українське суспільство. Важливе значення для якості вивчення поданого в засобах масової інформації досвіду образу сім'ї мають розробка та апробація соціологічних методик дослідження.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Стан розробки теми образу сім'ї в засобах масової інформації обумовлений двома чинниками: з одного боку, наявністю методичних ресурсів, які використовують у дослідженні представлених у засобах масової інформації тем, з іншого – статусом вивчення сім'ї в соціологічній теорії й прикладній соціології.

Як зазначає М. Мацковський, «проблематика досліджень із соціології сім'ї широка та різноманітна: процеси формування сім'ї і її розпаду, специфіка виховання дітей та підлітків у родині, особливості взаємин подружжя й причини сімейних конфліктів, взаємодія поколінь у сім'ї, соціокультурні та соціо-економічні чинники, що визначають спосіб життя сім'ї» [3, с. 6]. Соціологічна наука обрала два головні підходи у вивченні сім'ї – трактування сім'ї як соціального інституту й визначення сім'ї як соціальної

групи. Найбільш розгорнуту характеристику сім'ї як соціального інституту дає С. Дармодехін: «Сім'я як спільнота людей, пов'язаних відносинами шлюбу, батьківства, спорідненості, сумісного домогосподарства як основний осередок суспільства, виконує найважливіші соціальні функції, відіграє особливу роль у житті людини, її захисті, формуванні особистості, задоволенні духовних потреб, забезпеченні первинної соціалізації» [2, с. 5]. На думку Т. Медіної, «Сім'я – інститут, що переважно створює культуру та впливає на неї. Сім'я – це не лише результат найелементарніших природних емоцій людини. Це також основна “територія”, на якій відбуваються виробництво й відтворення поколінь, виховання та, урешті-решт, інституціоналізація людини» [4, с. 4]. Соціолог-дослідник М. Мацковський під час вивчення інституту сім'ї звертає увагу на поведінку, роль й обов'язок кожного з членів сім'ї, особливості правил та норм у сфері шлюбно-сімейних взаємин, тобто головну увагу зосереджує на внутрішньосімейних відносинах. Також М. Мацковський розкриває зв'язок між економічним складником суспільства й місцем, яке займає в ньому сім'я. С. Голод аналізує нові форми шлюбу та сім'ї, М. Кац – нові тенденції, які проявляються впродовж останніх десятиліть у сімейному житті українців, зокрема характеризує поєднання традиційних і сучасних форм сім'ї. А. Антонов розглядає сім'ю в контексті відносин (подружніх, родинних і батьківських), які, як результат, породжують сім'ю. А. Харчев зображає сім'ю як історично-конкретну систему відносин між подружжям.

Емпіричною базою нашого дослідження стали публікації в газетах «Сім'я і дім» та «Вісник + К» за період із жовтня по грудень 2015 р. У дослідженні застосовано метод контент-аналізу у формалізованому і якісному варіантах. На прикладі газет можна простежити реальні образи сімей, які трапляються в реальному житті, і як вони подаються у ЗМІ.

Мета дослідження – визначити тематичну структуру й спрямованість відображення сім'ї в українській пресі.

Завдання роботи:

- здійснити відбір джерел аналізу образу сім'ї в українських газетах;
- провести зондаж тематики сім'ї в друкованому інформаційному просторі;
- систематизувати головні категорії аналізу для формалізованого контент-аналітичного дослідження образу сім'ї в пресі;
- дослідити характер подання сімейних історій в українських газетах.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Відомо, що основними видами соціологічних досліджень є розвідувальне (зондажне, пілотажне), описове та аналітичне. Вивчення образу сім'ї в українській пресі, що подане в цій статті, є розвідувальним. Розвідувальне дослідження «може використовуватися або як попередній етап глибоких і масштабних досліджень, або для збору “наближених” відомостей про об'єкт вивчення... Зокрема, розвідувальне вивчення успішно застосовується для отримання додаткових відомостей про предмет й об'єкт, для уточнення та корекції гіпотез і завдань, методичного інструментарію й меж досліджуваної сукупності в поглибленому широкомасштабному описовому чи аналітичному дослідженні, а також для виявлення труднощів, які можуть трапитися в ході їх проведення» [1, с. 13].

Газету «Сім'я і дім» – тижневик, друковане видання Волинської області – було обрано для аналізу образу сім'ї відповідно до припущення авторів про скерованість головної проблематики газети до зображення образу сім'ї згідно з релевантною ідеологією газети гасла: «Газета «Сім'я і дім» – газета для всієї сім'ї». Усього за 2015 р. проаналізовано 13 номерів цієї газети, у яких із 533 публікацій 43 містить сімейну тематику (табл. 1). У підрахунку загальної кількості публікацій не взято до уваги публікації оголошень, рекламних повідомлень, програми ТБ тощо.

Таблиця 1

Перелік аналізованих видань (газета «Сім'я і дім»)

№ з/п	Назва періодичного видання	Номер газети	Дата видання	Загальна кількість публікацій	Кількість публікацій із сімейної тематики
1	2	3	4	5	6
1	«Сім'я і дім»	40 (981)	01.10.2015	51	2
2	«Сім'я і дім»	41 (982)	08.10.2015	44	2
3	«Сім'я і дім»	42 (983)	15.10.2015	50	4

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4	5	6
4	«Сім'я і дім»	43 (984)	22.10.2015	33	3
5	«Сім'я і дім»	44 (985)	29.10.2015	33	2
6	«Сім'я і дім»	45 (986)	05.11.2015	36	2
7	«Сім'я і дім»	46 (987)	12.11.2015	38	1
8	«Сім'я і дім»	47 (988)	19.11.2015	39	4
9	«Сім'я і дім»	48 (989)	26.11.2015	48	3
10	«Сім'я і дім»	49 (990)	03.12.2015	33	4
11	«Сім'я і дім»	50 (991)	10.12.2015	42	4
12	«Сім'я і дім»	51 (992)	17.12.2015	37	2
13	«Сім'я і дім»	52 (993)	24.12.2015	49	10
Разом				533	43

Газету «Вісник + К», тижневик, всеукраїнське видання, що широко презентує сімейну тематику, обрано в межах застосування в цьому дослідженні елементів методу «триангуляції даних» – застосування даних із різних джерел (Н. Дензін), оскільки первісно інструментарій дослідження буде відпрацьовано на матеріалах публікацій газети «Сім'я і дім».

За 2015 р. проаналізовано 13 номерів газети «Вісник + К», у яких сімейну тематику подано в 112 публікаціях із 910 (табл. 2). У цій газеті так само, як у попередній, не враховано публікацій оголошень, рекламних повідомлень, програми ТБ тощо.

Таблиця 2

Перелік аналізованих видань (газета «Вісник і К»)

№ з/п	Назва періодичного видання	Номер газети	Дата видання	Загальна кількість статей	Кількість статей щодо сім'ї
1	«Вісник + К»	40 (1018)	01.10.2015	61	7
2	«Вісник + К»	41 (1019)	08.10.2015	54	5
3	«Вісник + К»	42 (1020)	15.10.2015	66	10
4	«Вісник + К»	43 (1021)	22.10.2015	62	7
5	«Вісник + К»	44 (1022)	29.10.2015	92	13
6	«Вісник + К»	45 (1023)	05.11.2015	68	9
7	«Вісник + К»	46 (1024)	12.11.2015	70	9
8	«Вісник + К»	47 (1025)	19.11.2015	68	8
9	«Вісник + К»	48 (1026)	26.11.2015	81	6
10	«Вісник + К»	49 (1027)	03.12.2015	67	10
11	«Вісник + К»	50 (1028)	10.12.2015	70	8
12	«Вісник + К»	51 (1029)	17.12.2015	73	9
13	«Вісник + К»	52 (1030)	24.12.2015	78	11
Разом				910	112

Отже, розглянуто кожен номер газети із зазначених, укладено список публікацій, які б відображали сімейну тематику, проаналізовано заголовки і зміст кожної з них. На основі вивчення теоретичних джерел із соціології сім'ї виокремлено тематичні блоки, у межах яких здійснено структурування емпіричних даних відповідно до виявленої в процесі аналізу змісту публікацій домінуючої проблематики в газеті «Сім'я і дім»:

1. Внутрішньосімейні відносини (турбота про членів сім'ї; взаємодопомога в сім'ї; взаємна підтримка в складній життєвій ситуації; взаємоповага; кохання; довге й щасливе сімейне життя; взаєморозуміння; взаємний розвиток; сексуальне партнерство подружжя. Останнє, зазвичай, розглянуто в межах моделі поведінки, заборон, порушення заборон).

2. Соціально-економічні та соціально-побутові умови життя сім'ї (розвиток сімейного бізнесу; зміна місця проживання й статусу; комфортне життя родини; складна економічна ситуація в сім'ї; джерела прибутку сім'ї).

3. Соціалізація, виховання дітей в сім'ї (догляд за дитиною/дітьми; піклування про дитину в складній для неї ситуації; допомога дитині в нових починаннях; виховання дітей у дусі патріотизму; труднощі виховання).

4. Державна сімейна політика, сімейне законодавство, соціальна робота із сім'ями (допомога сім'ї загиблого бійця).

5. Зовнішні зв'язки сім'ї – сім'я й соціальне оточення (самотність у старості; допомога родині; співчуття та допомога оточення; обман переселенців із боку фірми з російським капіталом).

У проаналізованих публікаціях газети «Сім'я і дім» за визначений період найповніше подано проблематику внутрішньосімейних відносин, а найслабше – тематичного блоку «Державна сімейна політика, сімейне законодавство, соціальна робота з сім'ями».

Газета «Вісник + К» подає значно ширшу проблематику в розкритті сімейної тематики. Усі вищезазначені пункти домінуючої проблематики на сімейну тему також наявні в цій газеті. Проте, окрім зазначеного, вона розкриває такі проблеми, що можуть бути включені до вищезазначених блоків: сім'ї з прийомними дітьми; допомога по догляду за дитиною до трьох років; призначення пенсії у зв'язку з утратою годувальника; стати опікуном інваліда; омана старих людей шахраями тощо.

У газеті звернуто увагу на формування нової сім'ї: вінчання в незвичній обстановці; укладання шлюбу воїном АТО; у тематичному блоці «Державна сімейна політика, сімейне законодавство, соціальна робота із сім'ями» надають юридичну консультацію (рубрика для матеріалу – «Кодекс»).

У результаті аналізу газетних публікацій із сімейної тематики й опрацювання наукової літератури з соціології сім'ї нами систематизовано головні категорії аналізу для формалізованого контент-аналітичного дослідження образу сім'ї в засобах масової інформації:

Автор _____

Назва _____

Джерело _____

I. Сім'я за родинною структурою: 01. Нуклеарна; 02. Розширена. **II. Життєвий цикл сім'ї¹:** 03. Укладення шлюбу; 04. Подружні пари до появи дітей; 05. Поява дітей у сім'ї; 06. Сім'ї з дітьми-дошкільниками; 07. Сім'ї з дітьми-молодшими школярами; 08. Сім'ї з підлітками та молодими людьми; 09. Відхід молодих людей із сім'ї; 10. Середній вік батьків; 11. Старіння членів сім'ї. **III. Сім'я за наявністю шлюбної пари:** 12. Повна; 13. Неповна. **IV. Сім'я за кількістю дітей:** 14. Малодітна; 15. Багатодітна; 16. Бездітна. **V. Сім'я за типом виховання:** 17. Авторитарна; 18. Демократична; 19. Анархічна. **VI. Сім'я з особливими умовами життя:** 20. Студентська; 21. Сім'я воїна АТО; 22. Сім'я переселенців; 23. Дистантна сім'я. **VII. Знак публікації:** 24. Позитивний; 25. Нейтральний; 26. Негативний.

Окремі теми стосовно сім'ї не відображені ні в тематичних блоках, створених для структурування емпіричної інформації, ні в кодувальному бланку для формалізованого контент-аналітичного дослідження з тієї причини, що, на нашу думку, їх слід опрацьовувати на основі якісних методів аналізу документів. В обраних для аналізу газетах значну кількість публікацій становлять такі, які можна було б віднести до тематичного блоку з умовною назвою «Повчальні приклади – сімейні історії минулого». Наявні певні відмінності між двома газетами у висвітленні цього блоку. У газеті «Сім'я і дім» акцентовано увагу на сімейних історіях із життя відомих акторів, співаків, письменників, історичних осіб (вісім статей із 43): домінуюча проблематика публікацій – відречення від престолу, вибір кохання, а не титулу; щасливе сімейне життя; зловживання алкоголем, наркотичними засобами, розпад сім'ї; кількаразове заміжжя відомої людини, розлучення; взаємодопомога в сім'ї, саморозвиток членів сім'ї; напружені відносини в сім'ї тощо. Отже, зрозуміло, що головну увагу в цих публікаціях зосереджено на внутрішньосімейних відносинах, а зміст більшості з них виражає позиціонування публікації в рубриці. Рубрика для сторінки, на якій розміщено майже всі такі публікації в різних номерах газети, має назву «Про кохання».

У газеті «Вісник + К» цей тематичний блок подано в іншому плані – як родинні історії з життя звичайних українських сімей, що переплітаються з історією країни (наприклад, статті Олени Павлюк «Утікали від німців – в лісі згубили своє немовля», що на стор. 15 у «Вісник + К» від 12 листопада 2015 р. с.; Сергія Новака «Рушник від нареченої Мотрони мандрує з покоління в покоління друге століття», що на стор. 10 у «Вісник + К» від 26 листопада 2015 р.; Олени Павлюк «Мій дід був останнім

¹ За основу виділення якісних показників для категорії «Життєвого циклу сім'ї» взято запропоноване Е. Дювалем у 1957 р. визначення стадій розвитку сім'ї.

опришкою Карпат», що на стор. 15 у «Вісник + К» від 17 грудня 2015 р.). Героїка тут межує з трагедіями й повсякденністю. Про контекст висвітлення сімейних історій свідчать рубрики для цих публікацій (наприклад: Голокост, реліквії, пам'ять тощо).

Ще один тематичний блок, який доцільно було б проаналізувати на ґрунті традиційного аналізу документів, стосується дисфункціональних сімей. Здавалося б, їх окреме виділення перебуває поза логікою побудови вже зазначених тематичних блоків, таких як внутрішньосімейні відносини; соціально-економічні та соціально-побутові умови життя сім'ї; соціалізація, виховання дітей у сім'ї тощо. Проте такі сім'ї об'єднують між собою й відрізняє від інших сімей головна їхня якість – дисфункціональність, відносини в таких сім'ях є складними та почасти деформованими. Отож, їх уключення до запропонованих блоків створить доволі еkleктичну картину образу сім'ї. Що такі сім'ї потребують уваги з боку державних органів влади й суспільства в цілому свідчить кількість публікацій стосовно дисфункціональних сімей: у газеті «Сім'я і дім» – це п'ять із 43 публікацій, а в газеті «Вісник + К» – відповідно, 38 із 112-ти. Проте розгляд цієї теми виходить поза межі нашого дослідження.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Згідно з аналізом вибраних публікацій у газетах «Сім'я і дім» та «Вісник + К», сім'я посідає одне з чинних місць, порівняно з державними й суспільними питаннями, порушеними в газетах. Зокрема, перед нами постає образ реальних сімей, реальних людей у реальному житті. При цьому виявлено дві тенденції у висвітленні сімейних історій: у газеті «Сім'я і дім» переважно увагу акцентовано на сімейних історіях із життя відомих людей, тоді як у газеті «Вісник + К» – на родинних історіях звичайних українських сімей, що переплітаються з історією країни.

Кожна газета має свою специфіку подання певних образів сімей, проте скласти цілісну картину сім'ї все-таки вдається. Повноцінна щаслива родина – це та, де люблячий чоловік та вірна дружина, де піклуються один про одного й про власних (або прийомних) дітей. На противагу цьому, значно менше (але вони все-таки наявні) зображено дисфункціональних сімей: із психологічними та матеріальними труднощами, зі складними проблемами; такі сім'ї потребують уваги з боку держави чи суспільства. Авторами запропоновано вивчати тематичний блок стосовно дисфункціональних сімей на ґрунті традиційного аналізу документів.

У подальших розвідках із соціології сім'ї важливо дослідити, наскільки наукові розвідки в царині соціології сім'ї та образ сім'ї в засобах масової інформації відповідають запитам практики сімейного життя, відображають ті суперечності, якими живе українська сім'я.

Джерела та література

1. Горшков М. К. Прикладная социология / М. К. Горшков, Ф. Э. Шереги. – М. : [б. и.], 2003. – 312 с.
2. Дармодехин С. В. Семья и семейная политика: проблемы научной разработки / С. В. Дармодехин // Проблемы семьи и семейной политики. – 1993. – Вып. 3. – С. 3–7.
3. Мацковский М. С. Социология семьи: проблемы теории, методологии и методики / М. С. Мацковский. – М. : Наука, 1989. – 117 с.
4. Медіна Т. В. Соціологія сім'ї / Т. В. Медіна. – Чернівці : Рута, 2006. – 56 с.
5. Павлюк Н. В. Вплив ЗМІ на формування уявлень про сім'ю у старшокласників / Н. В. Павлюк // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2013. – № 13 (272). – С. 91–96.

References

1. Gorshkov, M. K., Sheregesh, F. E. (2003), *Applied Sociology*, Moscow, 312 p.
2. Darmodehin, S. V. (1993), "Family and family policy: the problem of scientific development", *Problems of family and family policy*, Issue 3, Pp. 3–7.
3. Matskovskiy, M. S. (1989), "*Sociology of Family: problems of theory, methodology and methodic*", Moscow : Science, 117 p.
4. Medina, T. V. (2006), "*Sociology of Family*", Chernivtsi : Ruta, 56 p.
5. Pavliuk, N. V. (2013), "The impact of the media on the formation of ideas about family in high school", *Bulletin of Taras Shevchenko LNU*, No. 13, Vol. 272, Pp. 91–96.

Ветрова Светлана, Штогун Юлия. Тематическая структура и направленность отражения семьи в украинской прессе (на примере газет «Семья и дом» и «Вестник + К»). На основе анализа периодической прессы (газеты «Семья и дом» и «Вестник + К», 2015) выявлено приоритетную проблематику в рамках определенных авторами тематических блоков относительно образа семьи. Обнаружены две тенденции в освещении семейных историй: акценты на семейных историях жизни известных людей и на семейных историях обычных украинских семей, разделивших судьбу с историей страны.

Ключевые слова: семья как социальный институт, семья как социальная группа, разведывательное исследование, основные тематические блоки относительно семьи, семейные истории, дисфункциональная семья.

Vetrova Svitlana, Shtogun Yulia. Thematic Structure and Directivity of Reflection the Family in the Ukrainian Press (by the Example of Newspapers «Simya i Dim» and «Visnyk + K»). The analysis of periodicals (newspapers «Simya i dim» and «Visnyk + K», Oct.–Decemb. 2015) identified priority issues within the authors identified clusters on the image of the family. The main categories of analysis for the formalized content analytical study of the image of the family in the press are systemized, in particular, there are singled out as follows: I. Family by a family structure; II. The life cycle of family; III. Family as the presence of married couples; IV. Family as on the number of children; V. Family by type education; VI. Family with special conditions of life; VII. Sign publication.

Two trends revealed in the coverage of family stories. The newspaper «Simya i dim» mainly focuses on family life stories of famous people, then as the newspaper «Visnyk + K» – as family history ordinary Ukrainian families, which are intertwined with the history of the country.

The authors proposed thematic block that concerns dysfunctional families to study on the basis of traditional document review.

Key words: family as a social institution, family as a social group, exploratory study, main thematic blocks concerning the family, family history, dysfunctional family.

Статтю отримано 12.12.2015 р.

УДК 316.334.56:316.342.5:364.662(477.8-25)

Валентина Павлючик

Матеріально-побутова сфера жителів міста Луцька в умовах зниження рівня життя в Україні

Економічна криза, політична нестабільність та військовий конфлікт в Україні актуалізують вивчення рівня життя населення, зниження якого зафіксували дані статистики у 2013 р., а соціологічних опитувань – у 2014 р. За даними моніторингу соціального самопочуття, проведених у Луцьку (2009, 2014, 2015), ще у 2014 р. лучани «задумувалися» про речі другої необхідності (зріс попит на автомобіль, поширилася потреба в модному одязі), уже наступного року їм знову, як у 2009 р., не вистачає речей першої необхідності (продуктів, одягу), зі зростанням цін на продукти та житлово-комунальні послуги зріс попит на присадибну ділянку, знизився – на автомобіль. Проте індекси достатності благ матеріально-побутової сфери 1-го та 2-го рівнів лишаються вищими за середній (2,51 і 2,15, відповідно), і наявним рівнем життя в умовах соціальної небезпеки та кризи жителі міста готові вдовольнитися.

Ключові слова: матеріальне становище, рівень життя, бідність, соціальні блага, жителі Луцька.

Постановка наукової проблеми та її значення. Під час економічної нестабільності та військового конфлікту в Україні актуалізувалися проблеми щодо зниження рівня життя населення. Оскільки рівень життя – це соціальна категорія, яка характеризує матеріальний добробут, то доцільно аналізувати його зміни не лише через відповідні об'єктивні показники статистики, а й через суб'єктивні показники такої сфери соціального життя, як матеріально-побутова.

З іншого боку, міські жителі, особливо мешканці невеликих міст, мають краще соціальне самопочуття, аніж сільські, вони першими «реагують» на різні соціальні зміни [6, с. 116–117]. Отже, за станом їхньої матеріально-побутової сфери можемо простежити, не лише яких соціальних благ населенню вистачає/не вистачає, а й нестачу яких невдовзі гостро відчуватиме решта населення. Загалом вимірювання соціального самопочуття населення, жителів міста Луцька у тому числі, відтворює картину рівня життя й реакції населення на соціальні зміни.

Мета дослідження – проаналізувати значимість соціальних благ матеріально-побутової сфери лучан за роки наростання соціально-економічної нестабільності в країні. **Завдання** – представити рівень життя населення України через об'єктивні статистичні дані як фактичні умови різкого його зниження (2012, 2013 рр.); виявити суб'єктивні показники оцінювання населенням власного економічного становища (2010, 2011 рр.); проаналізувати динаміку значимості соціальних благ матеріально-побутової сфери лучан та здійснити пошук факторів у структурі достатності благ (2010, 2014, 2015 рр.).

Аналіз досліджень цієї проблеми. Матеріально-побутова сфера є складовою частиною економічної сфери й відображається у відповідних показниках статистики. Тому першочергово послуговуватимемося